

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

ทิศทางการพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) กำหนดขึ้นบนพื้นฐานการเสริมสร้างทุนของประเทศประกอบด้วยทุนทางสังคม ทุนเศรษฐกิจ และทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เข้มแข็งอย่างต่อเนื่อง “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” และอัญเชิญ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นแนวทางปฏิบัติ เพื่อมุ่งสู่ “สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน” ดังนั้นยุทธศาสตร์การพัฒนาคคนและสังคมไทยจึงให้ความสำคัญลำดับสูงกับการพัฒนาคุณภาพคน เนื่องจาก “คน” เป็นทั้งเป้าหมายสุดท้ายที่จะได้รับผลประโยชน์และผลกระทบจากการพัฒนาขณะเดียวกันเป็นผู้ขับเคลื่อนการพัฒนาไปสู่เป้าประสงค์ที่ต้องการ จึงจำเป็นต้องพัฒนาคุณภาพคนในทุกมิติอย่างสมดุล ทั้งจิตใจ ร่างกาย ความรู้และทักษะ ความสามารถ เพื่อให้เพียบพร้อมทั้งด้าน “คุณธรรม” “จริยธรรม” และ “ความรู้” ซึ่งจะนำไปสู่การคิดวิเคราะห์อย่าง “มีเหตุผล” รอบคอบและระมัดระวัง ด้วยจิตสำนึกในศีลธรรมและ “คุณธรรม” ทำให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและสามารถตัดสินใจโดยใช้หลัก “ความพอประมาณ” ในการดำเนินชีวิตอย่างมีจริยธรรม ซื่อสัตย์สุจริต อดทนขยันหมั่นเพียร อันจะเป็น “ภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี” ให้คนพร้อมเผชิญต่อการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น ดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรีและมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม อยู่ในครอบครัวที่อบอุ่นและสังคมที่สงบสันติสุข ขณะเดียวกันเป็นพลังในการขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจให้มีคุณภาพ มีเสถียรภาพและเป็นธรรม รวมทั้งการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เป็นฐานการดำรงชีวิตและการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน นำไปสู่สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน (<http://www2.djop.moj.go.th/kpr17/vol%202.doc>)

สังคมปัจจุบันเป็นสังคม “ซึม ซับ รับ เลียน เปลี่ยน ผสม” คือซึมเอาวัฒนธรรมใหม่ๆ เข้ามา แล้วซบเอาไว้โดยไม่รู้ตัว ส่วนรับคือเต็มใจรับวัฒนธรรมต่างๆ มาทุกส่วน แล้วนำมาเลียนแบบปรับเปลี่ยนไปจากเดิมบ้าง ในที่สุดก็ได้สูตรผสมที่ไม่เหมาะกับสังคมไทย ซึ่งหากจะมีการแก้ไข ปัญหาทางสังคมจริง ผู้นำสูงสุดขององค์กรจะต้องเป็นผู้นำในการรับผิดชอบต่อสังคม “การแก้ปัญหาของไทยขณะนี้ ระบบเจ้าภาพถูกทำลายกลายเป็นระบบเจ้าของ หลายครั้ง การทำงานออกมาในลักษณะซ้ำซากและไม่ส่งเสริม เราควรปล่อยให้เด็กมีกิจกรรมของเขาเองโดยให้เด็กนำ แล้วเรามีหน้าที่หนุน หรือบางที่เด็กอาจจะหนุนแล้วเราตาม แต่ปัญหาต่างๆ จะให้เด็ก

เป็นผู้ชี้ชัดทั้งหมดก็คงไม่ได้” (นายวีระศักดิ์ โคสุวรรณ, [http://data.eduzones.com/knowledge-2-14-2955 .htm](http://data.eduzones.com/knowledge-2-14-2955.htm))

โดยภาพรวมจะพบว่าปัญหาของเยาวชนตามสถิติของโครงการเฝ้าระวังเด็กและเยาวชน (Child Watch) สภากาชาดเด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นข้อมูลจากการสำรวจกลุ่มตัวอย่างในจังหวัดที่มีสถาบันอุดมศึกษา หรือวิทยาเขตของสถาบันอุดมศึกษาจังหวัดละ 400 ตัวอย่าง รวมกลุ่มตัวอย่างประมาณ 25,000 คน ทำการสำรวจในช่วงเดือนกุมภาพันธ์-มีนาคม พ.ศ.2549 ได้ข้อมูลดังนี้

(1) เรื่องการใช้ชีวิต 47% ไม่ได้อยู่กับพ่อแม่ 23% ทำงานหารายได้พิเศษ 62% เล่นกีฬา/ออกกำลังกายเป็นประจำเฉลี่ยวันละ 75 นาที 47% อยู่บ้าน/หอเพื่อนเป็นประจำ เฉลี่ยวันละ 113 นาที 49% กินเหล้า 23% สูบบุหรี่ 31% เที่ยวกลางคืนวันเสาร์-อาทิตย์ 17% เล่นพนันบอล 27% เล่นหวยบนดิน 30% ยอมรับว่าเคยมีเพศสัมพันธ์แล้ว 20% อยากทำศัลยกรรมปรับปรุงภาพลักษณ์(2) เรื่องสื่อการเรียนรู้ 91% มีโทรศัพท์มือถือ 23% ส่ง SMS ทุกวัน 16% โหลดภาพและเพลงทุกวัน 34% เล่นเกมส์คอมพิวเตอร์/เกมส์ออนไลน์เป็นประจำ 56% เล่นอินเทอร์เน็ตทุกวันเฉลี่ยวันละ 105 นาที 39% ดูวีซีดีไป 27% ดูเว็บไป 30% ดูการ์ตูนไป 35% หนีเรียนอย่างน้อย 1 ครั้งต่อสัปดาห์ 9% เรียนพิเศษเสียค่าใช้จ่ายเฉลี่ยคอร์สละ 2,000บาท พูดโทรศัพท์ 74 นาทีต่อวัน ดูทีวี 154 นาทีต่อวัน อ่านหนังสือ 81 นาทีต่อวัน ทำการบ้าน/รายงาน 86 นาทีต่อวัน (3) เรื่องปัญหา/ภาวะเสี่ยง 18% เคยพบเห็นการเสพติดในสถานศึกษาในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา 6% เคยถูกขู่กรรโชกทรัพย์ 9% เคยถูกทำร้ายร่างกายในสถานศึกษาในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา 2% ออกเที่ยวกลางคืน 3% ย้ายสถานศึกษา นอกจากนี้ ยังมีข้อมูลเพิ่มเติมอีกว่า เยาวชนอายุต่ำกว่า 25 ปี ก่อคดีอาชญากรรม 32,000 คดีต่อปี วัยรุ่นอายุต่ำกว่า 19 ปี มาทำคลอดปีละ 70,000 คน เยาวชนอายุต่ำกว่า 25 ปี เสียชีวิตจากอุบัติเหตุรถมอเตอร์ไซด์ปีละ 7,000 คน เยาวชนอายุ 19-25 ปี พยายามฆ่าตัวตายปีละ 4,000 คน (<http://www.thaihealth.or.th/node/5904>)

ปลัดกระทรวงสาธารณสุข กล่าวว่า ขณะนี้กลุ่มเยาวชนกำลังก้าวเข้าสู่การเป็นนักดื่มเพิ่มมากขึ้น จากข้อมูลของสำนักงานสถิติแห่งชาติพบ ในช่วง 11 ปีมานี้ (พ.ศ.2539-2550) เยาวชนอายุ 15-19 ปี มีอัตราการดื่มประจำเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 70 นพ.ปราชาญ์ บุญยวงศ์วิโรจน์ ปลัดกระทรวงสาธารณสุข เปิดเผยว่า ขณะนี้กลุ่มเยาวชนกำลังก้าวเข้าสู่การเป็นนักดื่มเพิ่มมากขึ้น จากข้อมูลของสำนักงานสถิติแห่งชาติพบ ว่า ในช่วง 11 ปีมานี้ (พ.ศ.2539-2550) เยาวชนอายุ 15-19 ปี มีอัตราการดื่มประจำเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 70 ขณะเดียวกันก็เป็นกลุ่มที่ได้รับผลกระทบจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากขึ้นเช่นกัน ทั้งการบาดเจ็บและเสียชีวิตจากอุบัติเหตุจากรวมทั้งนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ปลอดภัย ที่น่าห่วงคือพบว่าเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี ในสถานพินิจที่กระทำ

ความผิดปกติทางร่างกายและชีวิต และเรื่องเพศเกี่ยวข้องกับกรณีเครื่องมือเครื่องใช้แอลกอฮอล์ถึงร้อยละ 46-60 และผลการเฝ้าระวังพฤติกรรมกรณีเครื่องมือเครื่องใช้แอลกอฮอล์ของเยาวชน ม.1 ม.3 ม.5 และนักศึกษาระดับ ปวช.ปี 2 ในปี 2551 รวม 50,033 คน พบว่านักเรียนชายร้อยละ 40 และนักเรียนหญิงร้อยละ 24 เคยดื่มสุราแล้ว นักเรียนชายเริ่มดื่มเมื่ออายุเฉลี่ย 13 ปี นักเรียนหญิงอายุเฉลี่ย 14 ปี โดยนักเรียนสายอาชีพศึกษามีแนวโน้มดื่มมากกว่าสายสามัญ (<http://blog.eduzones.com/clip/27433>)

มีรายงานถึงสถานการณ์เด็กและเยาวชนในภาคเหนือตอนล่าง คือ จ.กำแพงเพชร ตาก นครสวรรค์ พิจิตร พิษณุโลก เพชรบูรณ์ สุโขทัย อุตรดิตถ์ และอุทัยธานี จากเอกสารประกอบการจัดงานสร้างสุขที่ภาคเหนือล่าสุดเมื่อเดือนพฤศจิกายน 2550 ของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ระบุว่า อยู่ในสถานการณ์ที่ยังไม่ดีนัก เด็กและเยาวชนดื่มเหล้าและสูบบุหรี่มากขึ้น แม้จะเห็นว่ายาเสพติดในโรงเรียนลดลงเกือบทุกระดับ ยกเว้นอาชีพศึกษาและอุดมศึกษาที่เพิ่มขึ้น มีการขู่กรรโชกทรัพย์เพิ่มขึ้นในทุกระดับ ม.ต้น 16.20% ม.ปลาย 15.70% อาชีวะ 15.90% เยาวชนในระดับอาชีพศึกษามีการอ่านหนังสือพิมพ์เพิ่มขึ้นกว่าในปีที่ผ่านมาเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาคือ เยาวชนในระดับอุดมศึกษา ส่วนนักเรียนชั้น ม.ปลายมีการอ่านหนังสือพิมพ์น้อยที่สุด การอ่านหนังสืออื่นๆ เพิ่มขึ้นในเด็กและเยาวชนทุกระดับ โดยสูงสุดคือระดับอุดมศึกษา ส่วนประถมศึกษามีการอ่านหนังสือเพิ่มขึ้นน้อยกว่าทุกระดับ เยาวชนในระดับอาชีพศึกษามีการเล่นพนันบอลเพิ่มขึ้นกว่าทุกปีที่ผ่านมามากที่สุด เล่นหวยบนดินลดลง มีการหนีเรียนสูงที่สุด และใช้เวลาอยู่บ้านเพื่อนเพิ่มมากขึ้น เด็กดูการ์ตูนไปลดลงใน 2 ระดับ คือ ประถมศึกษาและ ม.ต้น แต่สูงขึ้นใน 3 ระดับ คือ ม.ปลาย อุดมศึกษา และอาชีพศึกษาจะมีการดูการ์ตูนไปมากที่สุด การดูวีซีดีไปแม้จะลดลงในทุกระดับ แต่เมื่อพิจารณาตัวเลขแล้วยังอยู่ในอัตราที่สูง โดยอาชีพศึกษา 45.20% อุดมศึกษา 40.20% ม.ปลาย 40.10% ม.ต้น 27.70% และประถมฯ 11.70% ส่วนการดูเว็บไปมีเพิ่มมากขึ้นในเกือบทุกระดับ ยกเว้นประถมศึกษาลดลง แต่เยาวชนระดับอาชีพศึกษาดูเว็บไปมากที่สุด รองลงมาคือระดับอุดมศึกษา สถานการณ์เด็กและเยาวชนล่าสุดนี้ ด้านดีสังคมก็ต้องช่วยหนุนช่วยสร้างให้แข็งแรง ส่วนด้านลบก็ต้องไม่วางเฉยปล่อยให้เป็นที่ของใครแต่เพียงฝ่ายเดียวอีกต่อไป (ตุลย์ ณ ราชดำเนิน, http://news.sanook.com/education/education_225423.php)

จากสภาพสังคมในปัจจุบันจะเห็นได้ว่าสิ่งแวดล้อมภายนอกที่เข้ามาส่งผลกระทบต่อเยาวชนในวัยเรียน ซึ่งอยู่ในวัยที่มีความเสี่ยงต่อการสูญเสียต่ออนาคตในวัยเรียน ดังนั้น ผู้ปกครองจึงเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการดูแลนักเรียนบนพื้นฐานของครอบครัวในสังคมไทย

เนื่องจากเป็นผู้ที่ทำหน้าที่ให้นักเรียนได้รับการศึกษา และในการใช้ชีวิตประจำวันส่วนใหญ่ระหว่างผู้ปกครองกับนักเรียนได้มีเวลาในการอยู่ร่วมกันในครอบครัวมากกว่าการใช้ชีวิตในโรงเรียนของนักเรียน ดังนั้นผู้ปกครองจึงเป็นผู้ที่มีบทบาทที่ต้องคอยดูแลอบรมนักเรียนโดยตรงมากกว่าอาจารย์ที่ปรึกษา หรืออาจารย์ในสถานศึกษา จากสาเหตุดังกล่าวผู้ศึกษาจึงมีความสนใจในการศึกษาบทบาทของผู้ปกครองต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของผู้เรียน โดยทำการศึกษาใน 3 มิติ คือ มิติด้านการเรียน มิติด้านพฤติกรรม มิติด้านสังคม กรณีศึกษาโรงเรียนภักดีพัฒนวิชาการและเทคโนโลยี จังหวัดกำแพงเพชร ซึ่งเป็นสถานศึกษาอาชีวเอกชน ของจังหวัดกำแพงเพชร ในปีการศึกษา 2552

จุดมุ่งหมายของการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มุ่งศึกษาบทบาทของผู้ปกครองต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของผู้เรียน โดยมีจุดมุ่งหมาย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาบทบาทของผู้ปกครองต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของผู้เรียน ในมิติด้านการเรียน มิติด้านพฤติกรรม มิติด้านสังคม
2. เพื่อเปรียบเทียบบทบาทของผู้ปกครองต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของผู้เรียนในมิติด้านการเรียน มิติด้านพฤติกรรม มิติด้านสังคม จำแนกตามระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพในแต่ละชั้นปี
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง สถานภาพของผู้ปกครอง ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ จำนวนสมาชิก ความสัมพันธ์กับนักเรียน สภาพที่พักอาศัยของนักเรียน การติดต่อสื่อสารระหว่างผู้ปกครองกับสถานศึกษา และข้อมูลทั่วไปของนักเรียนกับบทบาทของผู้ปกครอง ต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของผู้เรียนในมิติด้านการเรียน มิติด้านพฤติกรรม มิติด้านสังคม

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ผู้ศึกษาทำการศึกษาบทบาทของผู้ปกครองต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของผู้เรียน โดยมุ่งศึกษาพฤติกรรมของนักเรียนใน 3 มิติ ดังนี้ มิติด้านการเรียน, มิติด้านพฤติกรรม, มิติด้านสังคม

2. ผู้ศึกษาทำการศึกษาบทบาทของผู้ปกครองต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของผู้เรียน ระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ(ปวช.) โรงเรียนภัคดีพัฒนศึกษาและเทคโนโลยี จังหวัดกำแพงเพชร ปีการศึกษา 2552

3. ตัวแปรที่ศึกษา สำหรับการศึกษาบทบาทของผู้ปกครองต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของผู้เรียน โรงเรียนภัคดีพัฒนศึกษาและเทคโนโลยี จังหวัดกำแพงเพชร คือ

3.1 สถานภาพของผู้ปกครอง ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา การประกอบอาชีพ รายได้ จำนวนสมาชิกที่อยู่ในความอุปการะของผู้ปกครอง สถานภาพบิดา-มารดา ของนักเรียน ความสัมพันธ์กับนักเรียน สภาพที่พักอาศัยของนักเรียน การติดต่อกับสถานศึกษา เป็นต้น

3.2 พฤติกรรมที่พึงประสงค์ของผู้เรียนใน 3 มิติ ได้แก่ มิติด้านการเรียน มิติด้านพฤติกรรม มิติด้านสังคม

นิยามศัพท์เฉพาะ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองนี้มุ่งศึกษาบทบาทของผู้ปกครองต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของผู้เรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพในสถานศึกษา ปีการศึกษา 2552 โดยนิยามศัพท์สำหรับการศึกษาในครั้งนี้ คือ

1. บทบาทของผู้ปกครองต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของผู้เรียน หมายถึง บทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาผู้เรียนที่ส่งผลต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของผู้เรียนใน 3 มิติ ได้แก่ มิติด้านการเรียน มิติด้านพฤติกรรม มิติด้านสังคม

1.1 มิติด้านการเรียน หมายถึง ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการสนับสนุนช่วยเหลือผู้เรียนในมิติด้านการเรียน เช่น ให้การสนับสนุนสนับสนุนสื่อการเรียนการสอน การเปิดโอกาสให้ไปแสวงหาความรู้ใหม่ๆ การแนะนำแหล่งการเรียนรู้ การติดตามผลการเรียนของผู้เรียน

1.2 มิติด้านพฤติกรรม หมายถึง ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการสนับสนุนช่วยเหลือผู้เรียนในมิติด้านพฤติกรรม เช่น การสอนให้นักเรียนฝึกการควบคุมอารมณ์ การฝึกฝนการทำงานอย่างมีสมาธิ การแนะนำวิธีผ่อนคลายอารมณ์ การส่งเสริมการไปฟังธรรม เป็นต้น

1.3 **มิติด้านสังคม** หมายถึง ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการสนับสนุนช่วยเหลือผู้เรียนในมิติด้านสังคม เช่น การมีจิตสาธารณะบำเพ็ญประโยชน์ โดยสนับสนุนการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ กับทางสถานศึกษา และสังคม การส่งเสริมความสามารถพิเศษของผู้เรียน เป็นต้น

2. **พฤติกรรมที่พึงประสงค์ของผู้เรียน** หมายถึง การแสดงออกของผู้เรียนในลักษณะที่พึงประสงค์ใน 3 มิติ ได้แก่ มิติด้านการเรียนรู้ มิติด้านความประพฤติ มิติด้านสังคม

3. **ผู้เรียน** หมายถึง นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพโรงเรียนภาคีพัฒนการและเทคโนโลยี จังหวัดกำแพงเพชร ปีการศึกษา 2552

4. **ผู้ปกครอง** หมายถึง บิดา หรือมารดา หรือบุคคลอื่นนอกจากบิดาหรือมารดาซึ่งถูกแต่งตั้งขึ้นเพื่อปกครองผู้เยาว์และเป็นผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป ผู้ปกครองเป็นผู้แทนโดยชอบธรรมของผู้ที่อยู่ในปกครองที่อุปการะเลี้ยงดูนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นโรงเรียนภาคีพัฒนการและเทคโนโลยี จังหวัดกำแพงเพชร ปีการศึกษา 2552

5. **สถานศึกษา** หมายถึง โรงเรียนภาคีพัฒนการและเทคโนโลยี จังหวัดกำแพงเพชร

6. **ระดับชั้นของผู้เรียน** หมายถึง ผู้เรียนที่เป็นนักเรียนและกำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ โรงเรียนภาคีพัฒนการและเทคโนโลยี จังหวัดกำแพงเพชร ปีการศึกษา 2552

กรอบแนวคิดการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษามุ่งศึกษาบทบาทของผู้ปกครองต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของผู้เรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพของโรงเรียนภัคดีพัฒนศึกษาและเทคโนโลยีจังหวัดกำแพงเพชร ปีการศึกษา 2552 โดยมุ่งศึกษาแสดงตามกรอบแนวคิดการศึกษาค้นคว้า ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย